

Memo

Aan	Meryem Tas (Wissing B.V.)
Van	Sander Elzerman, MSc (Elzerman Ecologisch Advies)
Datum	22 februari 2019
Onderwerp	Huismussen Ziedewijdsekade 70 te Barendrecht

Inleiding

In het kader van de bestemmingsplanwijziging van de Ziedewijdsekade 70 is een flora en fauna quickscan uitgevoerd (Elzerman, 2018). Dit verkennende onderzoek richtte zich op potentiële effecten die kunnen optreden als gevolg van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde soorten en natuurgebieden. Uit het verkennende onderzoek kwam naar voren dat het een coniferen haag aan de westrand van het plangebied functioneert als vaste rust- en schuilplaats voor Huismussen *Passer domesticus*. De broedkolonie bevindt zich op de woonerven ten westen van het plangebied. Aangezien dit een essentieel onderdeel vormt van het leefgebied van de Huismus is het beschermd door de Wet natuurbescherming (Elzerman, 2018). Eind 2018 bleek de coniferen haag gekapt te zijn. De vraag is hoe de beschermde situatie hersteld kan worden bij de nieuwe inrichting.

Inrichting nieuwe situatie

De huidige bebouwing zal plaatsmaken voor nieuwbouw. Het nieuwe bestemmingsplan maakt het mogelijk twee vrijstaande woningen te realiseren. Het noordelijke deel van het plangebied wordt toegevoegd aan het recreatiegebied Zuidpolder. De randvoorwaarden voor de bouwstijl van de woningen en inrichting van het erf zijn vastgelegd in een kavelpaspoort (Zuidvleugel Deltaport, 2019).

De woningbouw moet in een landelijke stijl uitgevoerd worden die past bij de omgeving. Dit biedt mogelijkheden om het erf en de bebouwing aantrekkelijk te maken voor Huismussen. Het voorkomen van de Huismus is sterk gebonden aan menselijke activiteit. Ze broeden in steden, dorpen en agrarische erven (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2018). Daarbij wordt vaak een gebouw als broedlocatie uitgezocht. Voor een geschikt leefgebied van de Huismus zijn drie elementen van belang: nestgelegenheid, veilige schuilmogelijkheden en voedselbeschikbaarheid. Deze drie elementen moeten binnen korte afstand van elkaar aanwezig zijn (BIJ12, 2017).

Uit de quickscan bleek het plangebied onderdeel te vormen van het leefgebied van een kleine kolonie Huismussen. Bij de woningen ten westen van het plangebied broedt de soort. Het dak van de bestaande woning aan de Ziedewijdsekade 70 was ontoegankelijk voor nestgelegenheid, maar de coniferen haag vormde een vaste rust- en schuilplaats voor de mussenkolonie (Elzerman, 2018).

Bij de nieuwe inrichting van het plangebied moet schuilgelegenheid aanwezig zijn dat tenminste vergelijkbare kwaliteit en kwantiteit heeft als de coniferen haag in de uitgangssituatie. Dit kan op diverse manieren worden ingevuld (BIJ12, 2017):

- Erfscheiding door beplanting van voldoende omvang (hoogte tenminste 2-3 meter)
- Struikgroep(en) en één of meerdere bomen aanplanten
- Gevelbeplanting

Vaak worden doornstruiken of struiken met een dichte takkenstructuur door Huismussen gebruikt als schuilplek en gezamenlijke slaapplek (Heij, 1985). Bladverliezende struiken zijn slechts een deel van het jaar functioneel, omdat ze in de winter minder dekking bieden. Als soorten kan gekozen worden voor taxus *Taxus spec.*, vuurdoorn *Pyracantha spec.*, Meidoorn *Crataegus spec.*, liguster *Ligustrum spec.* of braam (struweel) *Rubus spec.* Het gebruik van conifeer is niet toegestaan op basis van de handreiking 'Ruimte voor ruimtelijke kwaliteit' (Mooi IJsselmonde, 2014).

Een groene haag langs de gevel, zoals vuurdoorn, of gevelbeplanting, als Klimop *Hedera helix* of wingerd *Parthenocissus spec.*, zijn ook mogelijk. Deze beplanting moet dan echter wel van voldoende breedte zijn, zodat het dekking biedt.

Voor al deze maatregelen geldt dat ze een hoogte van tenminste twee tot drie meter moet hebben en binnen 100 meter van de broedplaatsen moeten zijn.

Naast de wettelijke verplichting tot het blijven voorzien in schuilmogelijkheden binnen het plangebied kan nog waarde worden toegevoegd door in de nieuwbouw nestgelegenheid te bieden. Dit kan op verschillende manieren. Afhankelijk van de verkozen bouwstijl kan gebruik gemaakt worden van mussenpannen, ruimte onder dakpannen toegankelijk te maken of speciale nestkasten op te hangen. Een mussenpan is een speciale dakpan met een bolling er op. Via de opening in de bol kan een mus onder de dakpan kruipen en daar nestelen. Het is mogelijk om de kruipruimte onder de dakpannen te beperken tot de nestplaats (minimale broedruimte 15 x 8 cm.).

Een veel gebruikte nestplaats is op het dakbeschoot onder een pannendak. De dakgoot onderaan het dakvlak wordt gebruikt als zangpost. Via een opening onder de onderste rij dakpannen kan op het dakbeschoot een nest gemaakt worden. Dit kan gefaciliteerd worden door een specifiek ontworpen Vogelvide® toe te passen. Dit is een vogelschroot met enkele vaste openingen. Onder de dakpannen wordt de ruimte beperkt, zodat de mussen alleen onder de eerste rijen dakpannen kunnen nestelen. Een vergelijkbare mogelijkheid is het plaatsen van de vogelschroot onder de tweede of derde dakpanrij (vanaf de dakgoot). De toegang vanaf de dakgoot tot onder de eerste rij dakpannen blijft in dat geval open.

Er zijn ook nestkasten voor Huismussen in de handel verkrijgbaar. Deze nestkasten moeten van voldoende duurzaam materiaal zijn en niet behandeld zijn met chemische middelen.

Enkele randvoorwaarden voor geschikte nestgelegenheid:

- Biedt meerdere nestplaatsen bij elkaar aan, maar met een tussenruimte van tenminste 50 centimeter tussen de nestingen. Bij nestkasten met meerdere nestingen zijn deze vaak op verschillende richting geïmponeerd;
- Nestgelegenheid op tenminste drie meter hoogte aanbieden;
- De nestplaats mag niet te heet worden, maar ook niet te koud. Daarom worden een ligging op het zuiden (met langdurige expositie van de zon) en het noorden (grootste deel van de dag in de schaduw) afgeraden. Dakpannen kunnen eventueel wel op een zuidelijk dakvlak worden toegepast, maar dit hangt van meerdere factoren af (zoals kleur van de dakpan, materiaal, aanwezige dakisolatie, enz.) die invloed kunnen hebben op het microklimaat onder de dakpannen.

Aanbeveling

In de uitgangssituatie heeft de coniferen haag aan de westrand van het plangebied een beschermde functie als vaste rust- en schuilplaats voor de Huismus. Om deze functie te herstellen op de lange termijn te behouden dient in het Kavelpaspoort vastgelegd te worden dat schuilplekken beschikbaar moeten zijn voor de Huismus. De schuilgelegenheid dient tenminste van vergelijkbare kwaliteit en kwantiteit als de uitgangssituatie te zijn. Een erfscheiding van beplanting biedt hier mogelijkheden toe, maar ook het planten van enkele struikgroepen (eventueel in combinatie met een enkele boom) of gevelbeplanting kunnen toegepast worden. Als daarnaast ook nestgelegenheid op de juiste wijze aangeboden wordt dan kan de toekomstige inrichting een meerwaarde opleveren ten opzichte van de uitgangssituatie. Naast de beschermde status staat de Huismus ook op de Rode Lijst van bedreigde broedvogels in Nederland (Van Kleunen, van Foppen & van Turnhout, 2017). De soort kan dus wel een steuntje in de rug gebruiken.

Literatuur

- BIJ12. 2017. *Kennisdocument Huismus Passer domesticus*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.
- Elzerman, S.D. 2018. *Flora en fauna quickscan Ziedewijdsekade 70 te Barendrecht*. Rapportnr. 2018-N44. Elzerman Ecologisch Advies, Maasdam.
- Heij, C.J. 1985. *Comparative ecology of the house sparrow Passer domesticus in rural, suburban and urban situations*. Proefschrift Vrije Universiteit Amsterdam.
- Kleunen, A. van, Foppen, R. & C. van Turnhout. 2017. *Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016 volgens Nederlandse en IUCN-criteria*. Sovon-rapport 2017/34. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Mooi IJsselmonde. 2014. *Landschappen – Mooi IJsselmonde*. Verkregen via <http://www.mooijsselmonde.nl/>, geraadpleegd op 22 februari 2019.
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2018. *Vogelatlas van Nederland. Broedvogels; wintervogels en 40 jaar verandering*. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
- Zuidvleugel Deltapoort. 2019. *Kavelpaspoort Ruimte voor ruimte – Erf Ziedewijdsekade (voorheen kas Ammerlaan) 02-01-2019*. Den Haag: Auteur.